

Ανωνυμοποιημένη έκδοση

Μετάφραση

C-567/20-1

Υπόθεση C-567/20

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

29 Οκτωβρίου 2020

Αιτούν δικαστήριο:

Općinski građanski sud u Zagrebu (Κροατία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

15 Οκτωβρίου 2020

Ενάγουσα:

A.H.

Εναγόμενη:

Zagrebačka banka d.d.

[παραλειπόμενα]

Το Općinski građanski sud u Zagrebu (πρωτοδικείο Ζάγκρεμπ, Κροατία), [παραλειπόμενα] στη διαφορά μεταξύ της ενάγουσας A.H. κατοίκου Ζάγκρεμπ, [παραλειπόμενα], [παραλειπόμενα] και της εναγομένης Zagrebačka banka d.d., [παραλειπόμενα] με έδρα στο Ζάγκρεμπ, για την αναγνώριση και καταβολή χρηματικής αξίωσης, υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με το άρθρο 267 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την κάτωθι:

ΑΙΤΗΣΗ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ

I. Αιτούν δικαστήριο**II. [παραλειπόμενα] Διάδικοι της κύριας δίκης**

Ενάγουσα (:) Α.Η. κάτοικος Ζ. [παραλειπόμενα]

Εναγόμενη (:) Ζ.β.δ.δ. με έδρα στο Ζ. [παραλειπόμενα]

Το αιτούν δικαστήριο υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα κάτωθι προδικαστικά ερωτήματα σε σχέση με την ερμηνεία του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, συγκεκριμένα, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές:

1) Έχει το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές¹, όπως έχει ερμηνευτεί με τη νομολογία του Δικαστηρίου, ιδίως με την υπόθεση Dunai (C-118/17), την έννοια ότι μια νομοθετική παρέμβαση στις σχέσεις μεταξύ καταναλωτή-δανειολήπτη [σελ. 2 του πρωτοτύπου] και χρηματοπιστωτικού ιδρύματος δεν δύναται να στερήσει από τους καταναλωτές το δικαίωμα να αμφισβητήσουν δικαστικώς τις ρήτρες της αρχικής σύμβασης ή της νομοθετικά προβλεπόμενης τροποποιητικής πράξης της σύμβασης προκειμένου να ασκήσουν αποτελεσματικά το δικαίωμα επιστροφής όλων των οφελών που αποκόμισε αδικαιολόγητα το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα εις βάρος των καταναλωτών λόγω εφαρμογής καταχρηστικών συμβατικών ρητρών, στην περίπτωση κατά την οποία η αρχική συμβατική σχέση τροποποιήθηκε από τους καταναλωτές οικειοθελώς, συνεπεία της νομοθετικής παρέμβασης και βάσει της εκ του νόμου υποχρέωσης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων να εξασφαλίσουν στους καταναλωτές τη δυνατότητα αυτή, και όχι άμεσα δυνάμει της νομοθετικής παρέμβασης, όπως συνέβη στην υπόθεση Dunai;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα, έχει το αποφαινόμενο στο πλαίσιο διαδικασίας μεταξύ δύο μερών -δανειολήπτη και χρηματοπιστωτικού ιδρύματος- εθνικό δικαστήριο, το οποίο, αν ακολουθήσει την ερμηνεία του Vrhovni sud (Ανωτάτου Δικαστηρίου), δεν μπορεί να ερμηνεύσει τις διατάξεις του Zakon o izmjjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (νόμου για την τροποποίηση και τη συμπλήρωση του νόμου περί καταναλωτικής πίστης) σύμφωνα με τις απαιτήσεις της οδηγίας 93/13, το δικαίωμα ή την υποχρέωση, δυνάμει της εν λόγω οδηγίας και των άρθρων 38 και 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να μην εφαρμόσει αυτή την εθνική νομοθεσία όπως έχει ερμηνευθεί από το Vrhovni sud (Ανώτατο Δικαστήριο);

¹ Ε.Ε. 1993, L 95, σελ. 29.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

1. Στις 15 Οκτωβρίου 2007 η ενάγουσα Α.Η., ως καταναλώτρια, συνήψε με την εναγόμενη Zagrebačka banka d.d., ως δανείστρια, σύμβαση στεγαστικού δανείου δυνάμει της οποίας, αφενός, το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα χορήγησε στην καταναλώτρια δάνειο ύψους 309 373,82 CHF που συνομολογήθηκε σε ελβετικά φράγκα και καταβλήθηκε σε κροατικά κούνα βάσει της μέσης ισοτιμίας της Hrvatska narodna banka (κεντρικής τράπεζας της Κροατίας, στο εξής: HNB) που ίσχυε κατά την ημέρα εκταμίευσης του δανείου και, αφετέρου, η ενάγουσα εξόφλησε το δάνειο σε κροατικά κούνα βάσει της μέσης ισοτιμίας της HNB για το ελβετικό φράγκο.
2. Στη συγκεκριμένη δανειακή σύμβαση προσχώρησης (στο εξής: σύμβαση), η εναγόμενη περιέλαβε διάταξη κατά την οποία το νόμισμα του δανείου είναι το ελβετικό φράγκο (άρθρο 1), η εξόφληση του δανείου συνδέθηκε με το νόμισμα αυτό κατά τρόπο ώστε η μηνιαία και η συνολική δανειακή υποχρέωση της ενάγουσας να υπολογίζεται βάσει των διακυμάνσεων του εθνικού νομίσματος (κροατικού κούνα) έναντι του ελβετικού φράγκου (άρθρο 7 της σύμβασης), και περιελήφθη επίσης διάταξη σύμφωνα με την οποία το κυμαινόμενο επιτόκιο τροποποιείται δυνάμει απόφασης του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος χωρίς την παροχή συγκεκριμένων, σαφών και επαληθεύσιμων παραμέτρων τροποποίησης, ήτοι δίχως να επισημαίνεται πώς συνδέονται μεταξύ τους οι συγκεκριμένες συμβατικές ρήτρες και ο καθορισμός της συνολικής δανειακής υποχρέωσης της ενάγουσας.
3. Η ενάγουσα υπογραμμίζει ότι η εναγόμενη, κατ' αυτόν τον τρόπο, περιέλαβε στη σύμβαση καταχρηστική και άκυρη ρήτρα κατά την οποία καθορίστηκε νόμισμα του δανείου, ήτοι το ελβετικό φράγκο, το οποίο συνδέθηκε με το κεφάλαιο, ήτοι περιέλαβε καταχρηστική ρήτρα περί τροποποίησης του επιτοκίου βάσει αποφάσεων του ίδιου του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, ενώ τόσο πριν από τη σύναψη της σύμβασης όσο και κατά τη διάρκεια ισχύος αυτής η εναγόμενη δεν διαπραγματεύτηκε τη ρήτρα αυτή ατομικά με την ενάγουσα, δεν εξήγησε τους κινδύνους που συνδέονται με την επιλογή του ελβετικού φράγκου ως νομίσματος του δανείου, δεν καθόρισε ακριβείς παραμέτρους και μεθόδους υπολογισμού των παραμέτρων που επηρεάζουν την τροποποίηση του επιτοκίου, ενήργησε σε αντίθεση προς τις διατάξεις του Zakon o zaštiti potrošača (νόμου περί προστασίας των καταναλωτών, στο εξής: ZZZP) και του Zakon o obveznim odnosima (νόμου περί ενοχικών σχέσεων, στο εξής: ZOO), καθώς και σε αντίθεση προς τις αρχές της καλής πίστης και των χρηστών συναλλακτικών ηθών ως γενικών αρχών του ενοχικού δικαίου και σε αντίθεση προς τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως δε σε αντίθεση προς την οδηγία 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές (στο εξής: οδηγία 93/13), οι διατάξεις της οποίας μεταφέρθηκαν στο εθνικό δίκαιο με τον Zakon o zaštiti potrošača (νόμο περί προστασίας των καταναλωτών), γεγονός που προκάλεσε ανισορροπία μεταξύ των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των συμβαλλομένων μερών, τούτο δε εις βάρος της ενάγουσας ως καταναλώτριας.

[σελ. 3 του πρωτοτύπου]

4. Η ενάγουσα επικαλείται τη διαδικασία σε υπόθεση συλλογικής έννομης προστασίας κατά της εναγομένης με αντικείμενο την προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών και, ως εκ τούτου, την προστασία των συμφερόντων της ενάγουσας στην υπό κρίση υπόθεση, διαδικασία η οποία διεξήχθη και περατώθηκε ενώπιον του Trgovački sud u Zagrebu (πρωτοδικείου Ζάγκρεμπ, τμήμα εμπορικών υποθέσεων, Κροατία), πράξη υπ' αριθ. [παραλειπόμενα].
5. Η διαδικασία αυτή περί συλλογικής έννομης προστασίας διήρκεσε επτά έτη, και το ιστορικό της παρατίθεται κατωτέρω:
- Στις 4 Ιουλίου 2013 το Trgovački sud u Zagrebu (πρωτοδικείο Ζάγκρεμπ, τμήμα εμπορικών υποθέσεων), με την απόφαση [παραλειπόμενα] αποφάνθηκε ότι και οι οκτώ εναγόμενες τράπεζες², συνεπώς και η εναγόμενη στην υπό κρίση υπόθεση ως πρώτη εναγόμενη εκείνης της διαδικασίας, έθιξαν τα συλλογικά συμφέροντα και τα δικαιώματα καταναλωτών, καθώς κατά την περίοδο 2004 έως 2008 συνήπταν συμβάσεις δανείου με άκυρες και καταχρηστικές συμβατικές ρήτρες, καθορίζοντας στις συγκεκριμένες συμβάσεις καταναλωτών ως νόμισμα του δανείου το ελβετικό φράγκο, με το οποίο ήταν συνδεδεμένη η εξόφληση του δανείου, υπό την έννοια ότι το κανονικό επιτόκιο που είχε καθορισθεί τροποποιούνταν κατά τη διάρκεια ισχύος της δανειακής σύμβασης σύμφωνα με μονομερείς αποφάσεις των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.
 - Στις 13 Ιουνίου 2014, με την απόφαση [παραλειπόμενα], το Visoki trgovački sud RH (εφετείο, τμήμα εμπορικών υποθέσεων της Δημοκρατίας της Κροατίας), κατόπιν εξέτασης της έφεσης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, συμπεριλαμβανομένης και της εναγομένης στην υπό κρίση υπόθεση ως πρώτης εναγομένης εκείνης της διαδικασίας, αποφάνθηκε ότι η ρήτρα περί τροποποίησης του επιτοκίου βάσει μονομερών αποφάσεων του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος είναι καταχρηστική και άκυρη, ενώ έκρινε έγκυρη τη ρήτρα περί καθορισμού του ελβετικού φράγκου ως νομίσματος του δανείου.
 - Στις 9 Απριλίου 2015 το Vrhovni sud RH (Ανώτατο Δικαστήριο της Δημοκρατίας της Κροατίας) με την απόφαση [παραλειπόμενα], κατόπιν εξέτασης της αίτησης αναίρεσης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, συμπεριλαμβανομένης και της εναγομένης στην υπό κρίση υπόθεση ως πρώτης εναγομένης εκείνης της διαδικασίας, επικύρωσε την απόφαση του Visoki trgovački sud RH (εφετείου, τμήμα εμπορικών υποθέσεων της Δημοκρατίας της Κροατίας) εκτιμώντας ότι η ρήτρα περί τροποποίησης του επιτοκίου βάσει μονομερών αποφάσεων του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος είναι καταχρηστική και άκυρη, ενώ, κατόπιν εξέτασης της αίτησης αναίρεσης του εκπροσώπου των

² Πλην της Sberbank d.d. κατά την περίοδο εκείνη, μολοντί στη συνέχεια εκδόθηκε και κατά του συγκεκριμένου χρηματοπιστωτικού ιδρύματος ίδια απόφαση, όπως και για τις λοιπές τράπεζες.

καταναλωτών, έκρινε έγκυρη τη ρήτρα περί καθορισμού του ελβετικού φράγκου ως νομίματος του δανείου.

- Στις 13 Δεκεμβρίου 2016, με την απόφαση [παραλειπόμενα], το Ustavni sud RH (Συνταγματικό Δικαστήριο της Δημοκρατίας της Κροατίας), κατόπιν εξέτασης της συνταγματικής προσφυγής του εκπροσώπου των καταναλωτών, εξαφάνισε την απόφαση του Vrhovni sud RH (Ανώτατου Δικαστηρίου της Δημοκρατίας της Κροατίας) κατά το μέρος που αφορούσε τον καθορισμό του ελβετικού φράγκου ως νομίματος του δανείου και ανέπεμψε στην υπόθεση στο δικαστήριο αυτό για επανεξέταση.

- Στις 3 Οκτωβρίου 2017 το Vrhovni sud RH (Ανώτατο Δικαστήριο της Δημοκρατίας της Κροατίας) εξέδωσε την απόφαση [παραλειπόμενα] δυνάμει της οποίας το μέρος της υπόθεσης που αφορούσε τον καθορισμό του ελβετικού φράγκου ως νομίματος του δανείου αναπέμφθηκε στο Visoki trgovački sud RH (εφετείο, τμήμα εμπορικών υποθέσεων της Δημοκρατίας της Κροατίας).

- Στις 14 Ιουνίου 2018 το Visoki trgovački sud RH (εφετείο, τμήμα εμπορικών υποθέσεων της Δημοκρατίας της Κροατίας) εξέδωσε την απόφαση [παραλειπόμενα], με την οποία έκρινε ως καταχρηστική και άκυρη τη ρήτρα περί καθορισμού του ελβετικού φράγκου ως νομίματος του δανείου, καθώς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όπως και η εναγόμενη στην υπό κρίση υπόθεση ως πρώτη εναγόμενη εκείνης της διαδικασίας, συνήψαν κατά την περίοδο 2004 έως 2008 συμβάσεις δανείου οι οποίες περιείχαν καταχρηστικές και άκυρες ρήτρες, δεδομένου ότι οι επίμαχες καταναλωτικές συμβάσεις καθόριζαν το ελβετικό φράγκο ως νόμισμα συνδεδεμένο με την εξόφληση του δανείου. Το Visoki Trgovački sud RH (εφετείο, τμήμα εμπορικών υποθέσεων της Δημοκρατίας της Κροατίας) επικύρωσε την πρωτόδικη απόφαση του 2013 για το σύνολο των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, συνεπώς και για την εναγόμενη στην υπό κρίση υπόθεση, ως προς τον καθορισμό του ελβετικού φράγκου ως νομίματος του δανείου.

- Στις 3 Σεπτεμβρίου 2019, με την απόφαση [παραλειπόμενα], το Vrhovni sud RH (Ανώτατο Δικαστήριο της Δημοκρατίας της Κροατίας), κατόπιν εξέτασης της αίτησης αναίρεσης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, συμπεριλαμβανομένης και της εναγομένης στην υπό κρίση υπόθεση ως πρώτης εναγομένης εκείνης της διαδικασίας, επικύρωσε την απόφαση του Visoki Trgovački sud RH (εφετείου, τμήμα εμπορικών υποθέσεων της Δημοκρατίας της Κροατίας) της 14ης Ιουνίου 2018.

6. Τελικώς, το αποτέλεσμα της διαδικασίας στην υπόθεση της συλλογικής έννομης προστασίας των καταναλωτών ήταν η αναγνώριση της καταχρηστικότητας και της ακυρότητας τόσο της ρήτρας περί καθορισμού του ελβετικού φράγκου ως νομίματος του δανείου όσο και της ρήτρας περί τροποποίησης του επιτοκίου βάσει απόφασης του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος [σελ. 4 του πρωτοτύπου], τούτο δε ως προς το σύνολο των συμβάσεων δανείου που περιλάμβαναν ρήτρα υπολογισμού σε αξία ξένου νομίματος συνδεδεμένη με το ελβετικό φράγκο και

συνάφθηκαν με τα εναγόμενα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα κατά τη συγκεκριμένη περίοδο, πράγμα που σημαίνει ότι κρίθηκε τελεσίδικα ότι η εναγόμενη στην υπό κρίση υπόθεση, η Zagrebačka banka d.d. (ως πρώτη εναγόμενη εκείνης της διαδικασίας) έθιξε, κατά την περίοδο από τις 10 Σεπτεμβρίου 2003 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2008, τα συλλογικά συμφέροντα και δικαιώματα καταναλωτών και ταυτόχρονα τα συμφέροντα και δικαιώματα της ενάγουσας, μέσω της σύναψης συμβάσεων δανείων περιεχουσών καταχρηστική και άκυρη συμβατική ρήτρα, δυνάμει της οποίας το κανονικό επιτόκιο που είχε καθορισθεί τροποποιούνταν κατά τη διάρκεια ισχύος της δανειακής σύμβασης σύμφωνα με μονομερείς αποφάσεις του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, χωρίς το στοιχείο αυτό να έχει αποτελέσει αντικείμενο ατομικής διαπραγμάτευσης, με αποτέλεσμα η ρήτρα αυτή να είναι άκυρη, τουτέστιν κρίθηκε τελεσίδικα ότι, κατά την περίοδο από την 1η Απριλίου 2005 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2008, [η εναγόμενη στην υπό κρίση υπόθεση] έθιξε τα συμφέροντα και τα δικαιώματα των καταναλωτών και ταυτόχρονα τα συμφέροντα και τα δικαιώματα της ενάγουσας, μέσω της σύναψης συμβάσεων δανείων περιεχουσών καταχρηστικές και άκυρες συμβατικές ρήτρες, σύμφωνα με τις οποίες το ελβετικό φράγκο καθορίστηκε ως νόμισμα του δανείου συνδεδεμένο με το κεφάλαιο και ταυτόχρονα, τόσο πριν από τη σύναψη των συμβάσεων όσο και κατά τη διάρκεια ισχύος τους, δεν ενημέρωνε πλήρως τους καταναλωτές, ως επαγγελματίες, σχετικά με όλες τις ουσιώδεις παραμέτρους που είναι αναγκαίες για τη λήψη έγκυρης απόφασης στηριζόμενης σε σφαιρική πληροφόρηση, με αποτέλεσμα την ανισορροπία μεταξύ των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των αντισυμβαλλομένων και, επομένως, η εναγόμενη ενήργησε αντίθετα τόσο προς τις διατάξεις του τότε ισχύοντος Zakon o zaštitu potrošača (νόμου περί προστασίας των καταναλωτών) όσο και προς τις διατάξεις του Zakon o obveznim odnosima (νόμου περί ενοχικών σχέσεων).

7. Στο πλαίσιο έκδοσης της απόφασης στην προαναφερθείσα συλλογική δικαστική διαδικασία εφαρμόστηκε η οδηγία 93/13, για την ερμηνεία δε των διατάξεων του εθνικού δικαίου τα εθνικά δικαστήρια έλαβαν υπόψη την ερμηνεία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις υποθέσεις Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid (C-484/08) και Kasler (C-26/13).
8. Σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν στη Δημοκρατία της Κροατίας, ήτοι τον Zakon o parničnom postupku (κώδικα πολιτικής δικονομίας, άρθρο 502c) και τον Zakon o zaštitu potrošača (νόμος περί προστασίας των καταναλωτών, άρθρο 138a) και δυνάμει των δικαστικών αποφάσεων στην υπόθεση της συλλογικής έννομης προστασίας, οι καταναλωτές, καθώς και η ενάγουσα, απέκτησαν το δικαίωμα να αξιώσουν ατομικά την επιστροφή του αδικαιολόγητου οφέλους που αποκόμισαν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και για τον λόγο αυτό η καταναλώτρια κίνησε δικαστική διαδικασία, η οποία εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, πράξη υπ' αριθ. [παραλειπόμενα].

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

9. Στις 30 Σεπτεμβρίου 2015 η Δημοκρατία της Κροατίας θέσπισε τον Zakon o izmjeni o dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (νόμο για την τροποποίηση και τη συμπλήρωση του νόμου περί καταναλωτικής πίστης, στο εξής: ZID ZPK 2015), δυνάμει του οποίου δόθηκε η δυνατότητα στους δανειολήπτες να μετατρέψουν το νόμισμα της δανειακής τους υποχρέωσης από ελβετικά φράγκα σε ευρώ.
10. Η ενάγουσα το έπραξε συνάπτοντας τροποποιητική πράξη της σύμβασης δανείου, δυνάμει της οποίας το νόμισμα του δανείου μετατράπηκε από ελβετικό φράγκα σε ευρώ. Επομένως, η μετατροπή δεν πραγματοποιήθηκε στο εθνικό νόμισμα κούνα, αλλά σε άλλο ξένο νόμισμα, το ευρώ.
11. Κρίσιμες για την υπό κρίση υπόθεση είναι οι έννομες συνέπειες του Zakon o izmjeni o dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (νόμου για την τροποποίηση και τη συμπλήρωση του νόμου περί καταναλωτικής πίστης).
12. Δυνάμει του ZID ZPK 2015, για τη μετατροπή προβλέφθηκε συγκεκριμένη μεθοδολογία υπολογισμού του ύψους της νέας δανειακής υποχρέωσης των καταναλωτών, η οποία ουσιαστικά συνίστατο στην εξ αρχής μετατροπή του δανείου από ελβετικά φράγκα σε ευρώ, ώστε να προκύψει νέο κεφάλαιο σε ευρώ στις 30 Σεπτεμβρίου 2015, βάσει του οποίου ο δανειολήπτης θα συνέχιζε εφεξής να αποπληρώνει το δάνειό του. Ο τρόπος της μετατροπής ορίστηκε στο άρθρο 19c του ZID ZPK 2015 και συνίστατο στη σύγκριση του συνόλου των καταβολών του καταναλωτή για το πραγματικό δάνειο με τους όρους ενός προσαρμοσμένου, προσομοιωμένου [σελ. 5 του πρωτοτύπου] δανείου σε ευρώ, κατά τρόπο ώστε η εξόφληση της προσομοιωμένης πίστωσης να πραγματοποιείται με πραγματικές πληρωμές, προκειμένου να υπολογιστεί η κατάσταση του δανείου στις 30 Σεπτεμβρίου 2015 και κατόπιν της σύγκρισης αυτής να προκύψουν ποσά καταβληθέντα είτε μη ολοσχερώς είτε αχρεωστήτως από τους καταναλωτές. Βάσει της κατάστασης αυτής προτεινόταν στους καταναλωτές η δυνατότητα σύναψης τροποποιητικής πράξης της σύμβασης δανείου για την μετέπειτα εξόφληση του δανείου, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 19e, παράγραφος 1, του ZID ZPK 2015.
13. Μετά από έναν τέτοιο υπολογισμό του ποσού του δανείου, τον οποίο ο νόμος ονομάζει „Izračun konverzije kredita” («Υπολογισμό μετατροπής δανείου»), οι δανειολήπτες, όπως και η ενάγουσα, μπορούσαν να υπογράψουν τροποποιητικές πράξεις των αρχικών συμβάσεων δανείου, στην περίπτωση δε της ενάγουσας, σύμφωνα με την τροποποιητική αυτή πράξη της σύμβασης δανείου της 30ής Σεπτεμβρίου 2015, το εξοφλούμενο δάνειο περιείχε ρήτρα υπολογισμού σε ευρώ, με νέο ποσό κεφαλαίου και νέο υπολογισμό επιτοκίου, οριζόμενα για το μέλλον.
14. Το αιτούν δικαστήριο εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα μπορούσε, σύμφωνα με το άρθρο 19e του ZID ZPK 2015, να προτείνει στον καταναλωτή τη σύναψη είτε νέας σύμβασης δανείου είτε τροποποιητικής

πράξης της «παλαιάς» ισχύουσας σύμβασης δανείου και ότι το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα αποφάσισε να προτείνει στους δανειολήπτες τη σύναψη τροποποιητικής πράξης της σύμβασης δανείου, όπως επισημαίνεται σαφώς στο άρθρο 1 της συγκεκριμένης τροποποιητικής πράξης της σύμβασης, κατά το οποίο τα μέρη συνάπτουν τροποποιητική πράξη της σύμβασης, ενώ το άρθρο 24 της συγκεκριμένης τροποποιητικής πράξης έχει ως εξής:

Άρθρο 24.

«Οι λοιπές ρήτρες της αρχικής σύμβασης και των έως σήμερα συναφθεισών τροποποιητικών πράξεων παραμένουν αμετάβλητες και σε ισχύ».

Εξασφαλιζόταν κατ' αυτόν τον τρόπο η ταυτότητα της υφιστάμενης συμβατικής σχέσης.

15. Σκοπός του ZID ZPK 2015, όπως μνημονεύτηκε και εκτέθηκε στο άρθρο 19b του ZID ZPK 2015, ήταν η ως άνω περιγραφείσα εξομοίωση των δανειοληπτών με δάνεια σε ελβετικό φράγκο με τους δανειολήπτες με δάνεια σε ευρώ.
16. Αμφισβητούμενο ζήτημα της υπό κρίση υπόθεσης αποτελεί η αποζημίωση της ενάγουσας ως καταναλώτριας, λαμβανομένου υπόψη ότι η ενάγουσα, ως καταναλώτρια, υποστηρίζει στο πλαίσιο της υπό κρίση διαδικασίας ότι ο ZID ZPK 2015 δεν αναγνώρισε αξίωση αποζημίωσης στους δανειολήπτες με δάνεια σε ελβετικά φράγκα ώστε τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να επιστρέψουν το όφελος που αποκόμισαν δυνάμει καταχρηστικών και άκυρων δανειακών συμβάσεων, ήτοι δυνάμει καταχρηστικών και άκυρων συμβατικών ρητρών περί καθορισμού του ελβετικού φράγκου ως νομίσματος του δανείου και τόκων, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι ο καταναλωτής θα βρισκόταν στην αρχική του θέση από νομικής και πραγματικής άποψης.
17. Προς απόδειξη τούτου, η καταναλώτρια υπογραμμίζει ότι η μετατροπή του δανείου έως την ημέρα της μετατροπής, δηλαδή στις 30 Σεπτεμβρίου 2015, πραγματοποιήθηκε κατόπιν συνεκτίμησης και εφαρμογής της ρήτρας περί καθορισμού του ελβετικού φράγκου ως νομίσματος του δανείου καθώς και της ρήτρας περί τροποποίησης του επιτοκίου βάσει αποφάσεων του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, επομένως, αντικείμενο της μετατροπής ήταν η ρήτρα υπολογισμού σε αξία ελβετικού φράγκου θεωρούμενη ως έγκυρη, και στο πλαίσιο της μετατροπής εφαρμόστηκαν τα ίδια καταχρηστικά επιτόκια που τροποποιούνταν βάσει μονομερών αποφάσεων του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, όπως και στα δάνεια σε ελβετικό φράγκο, ενώ μετά τις 30 Σεπτεμβρίου 2015 το δάνειο εξοφλούνταν κατόπιν εφαρμογής της ρήτρας υπολογισμού σε αξία ευρώ και με νέο επιτόκιο οριζόμενο για το μέλλον, το οποίο ανερχόταν στο 5,84% και καθοριζόταν εκ νέου αυθαίρετα από την εναγόμενη χωρίς δυνατότητα διαπραγμάτευσης («take it or leave it/ή αυτό ή τίποτα»).
18. Επιπροσθέτως, η ενάγουσα τονίζει ότι κατά τη σύναψη της τροποποιητικής πράξης της σύμβασης δανείου, ο καταναλωτής δεν είχε καμία δυνατότητα διαπραγμάτευσης για την προτεινόμενη τροποποιητική πράξη, διότι η διατύπωση

επιφυλάξεων για οποιοδήποτε ζήτημα της τροποποιητικής πράξης και η μη υπογραφή της θα ισοδυναμούσε με μη κάλυψή της από τη μετατροπή, η οποία έπρεπε να γίνει αποδεκτή εντός 30 ημερών, όπως προβλέπεται από το άρθρο 19ε, παράγραφος 5, του ZID ZPK 2015.

19. Επομένως, η ενάγουσα υποστηρίζει ότι η οφειλόμενη σε αυτήν αποζημίωση ουδόλως αποτέλεσε αντικείμενο του εν λόγω νόμου, ότι δεν καθορίστηκε το ποσό της αποζημίωσης στον ίδιο νόμο, ενώ ούτε στον «Υπολογισμό» ούτε στις τροποποιητικές πράξεις των συμβάσεων [σελ. 6 του πρωτοτύπου] υπολογίστηκε το ατομικό όφελος που παράνομα αποκόμισε το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα δυνάμει της σύμβασης δανείου, επομένως και στην περίπτωση της ενάγουσας στην υπό κρίση υπόθεση δεν υπολογίστηκε το ύψος της αναλογούσας σε αυτήν αποζημίωσης. Προς απόδειξη τούτου, η ενάγουσα επισυνάπτει τον σχετικό υπολογισμό στο δικόγραφο της αγωγής. Δυνάμει του υπολογισμού της μετατροπής, κατόπιν ολοκλήρωσής της προέκυψαν αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά προς όφελος της καταναλώτριας, ύψους 119 406,91 κροατικών κούνα (HRK), λόγω της διαφοράς μεταξύ των πληρωμών που είχαν καταβληθεί και του προσομοιωμένου δανείου σε ευρώ, ποσό που δεν καταβλήθηκε στην καταναλώτρια, αλλά, σύμφωνα με το άρθρο 19ε, παράγραφος 1, στοιχείο ε, του ZID ZPK 2015, χρησιμοποιήθηκε εν συνεχεία για την καταβολή μελλοντικών μηνιαίων δόσεων του δανείου μετά τη μετατροπή του νομίσματος σε ευρώ και κατά τρόπο ώστε τα συγκεκριμένα αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά να ανέρχονται δυνητικώς έως το 50% της μηνιαίας δόσης. Ωστόσο, από τον επισυναπτόμενο στο δικόγραφο της αγωγής υπολογισμό της καταναλώτριας προκύπτει ότι το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα αποκόμισε αδικαιολόγητο όφελος, εις βάρος της καταναλώτριας, από τη μετατροπή ύψους 340 364,19 κροατικών κούνα (HRK).
20. Αφετέρου, το εναγόμενο στην υπό κρίση διαδικασία χρηματοπιστωτικό ίδρυμα θεωρεί ότι, λόγω του γεγονότος και μόνον της μετατροπής και της σύναψης της τροποποιητικής πράξης της σύμβασης η ενάγουσα απώλεσε τη νομική βάση για να προβάλει τον καταχρηστικό χαρακτήρα των ρητρών της αρχικής σύμβασης και, ως εκ τούτου, για να αξιώσει την καταβολή αποζημίωσης, διότι το δάνειο υπολογίστηκε αναδρομικώς ως εάν είχε συνολογηθεί από την πρώτη ημέρα σε ευρώ, οπότε δεν χρειάζεται να καταρτιστεί χρηματοοικονομική πραγματογνωμοσύνη για να καθοριστεί το ακριβές ποσό που εισέπραξε αχρεωστήτως το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα βάσει των καταχρηστικών ρητρών της αρχικής σύμβασης.
21. Αφού έλαβε γνώση της τροποποιητικής πράξης της σύμβασης, το αιτούν δικαστήριο διαπίστωσε ότι η ενάγουσα ουδέποτε παραιτήθηκε από την προβολή των αξιώσεών της, ούτε από το δικαίωμα πλήρους αποζημίωσης, ούτε από το δικαίωμα άσκησης αγωγής και το δικαίωμα έννομης προστασίας και ότι ουδεμία παραίτηση από τα δικαιώματά αυτά προβλεπόταν από τον νόμο. Επιπλέον, η εθνική νομοθεσία, ήτοι το άρθρο 41 του Zakon o zaštiti potrošača (νόμου περί προστασίας των καταναλωτών), προβλέπει ότι ο καταναλωτής δεν μπορεί να παραιτηθεί από τα δικαιώματά του, ούτε δύνανται αυτά να περιοριστούν, και

ομοίως προβλέπει ο ίδιος ο ZID ZPK 2015, στο άρθρο 19ε, το οποίο απαγορεύει στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να συμπεριλάβουν στις τροποποιητικές πράξεις συμβάσεων ρήτρα παραίτησης από οποιοδήποτε δικαίωμα του καταναλωτή, επομένως, κατά την ερμηνεία που δίδει το αιτούν δικαστήριο στην απόφαση του Δικαστηρίου Ibercaja Banco (C-452/18), η παραίτηση του καταναλωτή από την προστασία που του παρέχει η οδηγία 93/13 χωρεί μόνον εφόσον είναι αποτέλεσμα σαφούς, ελεύθερης και εν επιγνώσει συναινέσεως.

22. Κατά την αντίληψη του αιτούντος δικαστηρίου, ο σκοπός του ZID ZPK 2015 ήταν κυρίως κοινωνικής και οικονομικής φύσης· ο νόμος όφειλε να καταστήσει ευχερέστερη στους καταναλωτές την εξόφληση των δανείων και να τους οδηγήσει σε τέτοια κατάσταση ώστε, από τις 30 Σεπτεμβρίου 2015, να εξοφλούν το δάνειό τους κατά τον ίδιο τρόπο που το εξοφλούν καταναλωτές που έχουν συνάψει συμβάσεις δανείου με ρήτρα υπολογισμού σε αξία ευρώ. Υπέρ αυτού συνηγορεί το γεγονός ότι ο ZID ZPK 2015 έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2015 ούτε είχε διορθώσει ούτε βελτίωσε τη σχετική με το επιτόκιο διάταξη, οπότε στον ίδιο τον ZID ZPK 2015 δεν καθορίστηκε για παράδειγμα κάποια συγκεκριμένη μεθοδολογία υπολογισμού των τόκων κατά τη μετατροπή· ο νόμος αυτός δεν είχε ως αποτέλεσμα ούτε τη μετατροπή δανείων σε δάνεια σε κροατικά κούνα, παραλείποντας το ελβετικό φράγκο.
23. Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά επίσης ότι ο ZID ZPK 2015 πράγματι δεν καθόρισε για κάθε καταναλωτή το ατομικό ποσό που αντιστοιχεί στη ζημία που υπέστη ο ίδιος λόγω των καταχρηστικών ρητρών της σύμβασης δανείου, σχετικά με τους τόκους και το νόμισμα, δηλαδή δεν καθόρισε τα ποσά που εισέπραξε αχρεωστήτως ο επαγγελματίας.
24. Το αιτούν δικαστήριο επιστά την προσοχή στο γεγονός ότι ο ZID ZPK 2015 ψηφίστηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2015, δηλαδή μετά την έκδοση της οριστικής απόφασης για την ακυρότητα της ρήτρας περί τόκων, αλλά πριν από την έκδοση οριστικής απόφασης για την ακυρότητα της ρήτρας περί καθορισμού του ελβετικού φράγκου ως νομίσματος του δανείου. Επομένως, κατά το χρόνο έναρξης ισχύος του νόμου, η ρήτρα περί καθορισμού του ελβετικού φράγκου ως νομίσματος του δανείου δεν είχε κριθεί ακόμη δικαστικά ως καταχρηστική και άκυρη, καθόσον η σχετική τελεσίδικη απόφαση εκδόθηκε τρία χρόνια μετά τη μετατροπή του δανείου, η δε μετατροπή του δανείου πραγματοποιήθηκε τηρουμένης πλήρως, δεδομένου ότι θεωρούνταν έγκυρη, της ρήτρας περί καθορισμού του ελβετικού φράγκου ως νομίσματος του δανείου και, ως εκ τούτου, η μετατροπή του δανείου πραγματοποιήθηκε σε συνάρτηση με αυτήν και με τη ρήτρα περί τροποποίησης του επιτοκίου βάσει αποφάσεων του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, λαμβάνοντάς τες υπόψη στον ίδιο τον Υπολογισμό της μετατροπής, και μάλιστα χωρίς ο νόμος να αναγνωρίζει ούτε την καταχρηστικότητα ή μη, ούτε την εγκυρότητα ή μη της ρήτρας περί καθορισμού νομίσματος δανείου και της ρήτρας περί τροποποίησης του επιτοκίου βάσει αποφάσεων του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος [σελ. 7 του πρωτοτύπου], γεγονός που σημαίνει ότι το ζήτημα αυτό εξ αρχής είχε παραπεμφθεί προς επίλυση στο πλαίσιο δικαστικής διαδικασίας.

25. Το ανωτέρω έχει σημασία λαμβανομένου υπόψη ότι η θέσπιση του ZID ZPK 2015 και η σύναψη τροποποιητικής πράξης της σύμβασης το 2016 έλαβαν χώρα μετά την προσχώρηση της Δημοκρατίας της Κροατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, επομένως η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι αδιαμφισβήτητη και θα πρέπει να δοθούν απαντήσεις στα ερωτήματα της συγκεκριμένης υπόθεσης.
26. Επομένως, μετά την πραγματοποίηση της μετατροπής, την αναγνώριση ως καταχρηστικής της ρήτρας περί καθορισμού του ελβετικού φράγκου ως νομίσματος δανείου κατά τη διαδικασία της συλλογικής έννομης προστασίας, και του υπολογισμού του οφέλους που αχρεωστήτως εισέπραξε το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, η ενάγουσα ζητεί ως αποζημίωση, ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, την επιστροφή όλων των οφελών που αποκόμισε το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα δυνάμει της σύμβασης δανείου, ισχυριζόμενη και αποδεικνύοντας ότι η πραγματοποιηθείσα μετατροπή δεν της έδωσε τέτοια δυνατότητα ή ότι της έδωσε τέτοια δυνατότητα μόνον εν μέρει μέσω της μείωσης του κεφαλαίου, ενώ υπογραμμίζει ότι το υπόλοιπο του κεφαλαίου του δανείου παρέμενε διαρκώς υψηλότερο από αυτό που θα όφειλε να είναι κατά την ημέρα της μετατροπής εάν απαλείφονταν οι καταχρηστικές ρήτρες περί καθορισμού του ελβετικού φράγκου ως νομίσματος του δανείου και περί τροποποίησης του επιτοκίου βάσει αποφάσεων του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος.
27. Για τον λόγο αυτό, η ενάγουσα στην υπό κρίση δικαστική διαδικασία αποδεικνύει ότι εξαιτίας της μετατροπής δεν βρέθηκε στην αρχική της θέση, δηλαδή ως εάν απουσίαζαν οι επίδικες ρήτρες ή και η ίδια η σύμβαση, αλλά εξοφλεί το συνδεδεμένο με το ευρώ προσομοιωμένο δάνειο και για το λόγο αυτό δεν έλαβε αποζημίωση, ενώ το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα δεν επέστρεψε το σύνολο του παρανόμου οφέλους που αποκόμισε.
28. Το ύψος του αχρεωστήτως εισπραχθέντος οφέλους μπορεί να καθοριστεί στο πλαίσιο της υπό κρίσης δικαστικής διαδικασίας και η ενάγουσα επισύναψε έκθεση πραγματογνωμοσύνης στο δικόγραφο της αγωγής της, η οποία αποδεικνύει το ως άνω.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗΣ ΤΗΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ VRHOVNI SUD RH (Ανωτάτου Δικαστηρίου της Δημοκρατίας της Κροατίας)

29. Κατά τη διάρκεια της υπό κρίση ατομικής διαδικασίας στην υπόθεση της καταναλώτριας, το Vrhovni sud Republike Hrvatske (Ανώτατο Δικαστήριο της Δημοκρατίας της Κροατίας), ως δικαστήριο τελευταίου βαθμού δικαιοδοσίας, κίνησε στις 11 Σεπτεμβρίου 2019 τη λεγόμενη «διαδικασία εναρμόνισης της ερμηνείας του δικαίου».
30. Πρόκειται για νέο θεσμό στο νομικό σύστημα της Δημοκρατίας της Κροατίας, ρυθμιζόμενο στον Zakon o parničnom postupku (κώδικα πολιτικής δικονομίας), άρθρο 502 και επόμενα, ο οποίος δίνει τη δυνατότητα στο Vrhovni sud RH

(Ανώτατο Δικαστήριο της Δημοκρατίας της Κροατίας) να εκφράσει νομική κρίση για συγκεκριμένο ζήτημα, δεσμευτική για όλα τα δικαστήρια κατώτερων βαθμών δικαιοδοσίας που εξετάζουν ατομικές υποθέσεις εν εξελίξει αλλά και όσες θα εξεταστούν μελλοντικά, όπως θεσπίστηκε στο άρθρο 502n του Zakon o parničnom postupku (κώδικα πολιτικής δικονομίας).

31. Με την πράξη αριθ. [παραλειπόμενα] που εξέδωσε στο πλαίσιο διαδικασίας εναρμόνισης της ερμηνείας του δικαίου, το Vrhovni sud RH (Ανώτατο Δικαστήριο της Δημοκρατίας της Κροατίας) εξέτασε το εξής νομικό ζήτημα:

«Πρέπει η συμφωνία μετατροπής δανείου που συνάφθηκε βάσει του Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (νόμου για την τροποποίηση και τη συμπλήρωση του νόμου περί καταναλωτικής πίστης, Narodne novine nr 102/15) να χαρακτηριστεί ανυπόστατη ή άκυρη, σε περίπτωση που είναι άκυρες οι ρήτρες της αρχικής σύμβασης δανείου με τις οποίες συμφωνήθηκε κυμαινόμενο επιτόκιο και ρήτρα υπολογισμού σε αξία ξένου νομίσματος;»

Στις 4 Μαρτίου 2020 το Vrhovni sud RH εξέδωσε την κάτωθι απόφαση:

«Η συμφωνία μετατροπής δανείου που συνάφθηκε βάσει του Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (νόμου για την τροποποίηση και τη συμπλήρωση του νόμου περί καταναλωτικής πίστης, Narodne novine nr 102/15) παράγει έννομα αποτελέσματα και είναι έγκυρη [σελ. 8 του πρωτοτύπου] σε περίπτωση ακυρότητας των ρητρών της αρχικής σύμβασης δανείου με τις οποίες συμφωνήθηκε κυμαινόμενο επιτόκιο και ρήτρα υπολογισμού σε αξία ξένου νομίσματος».

32. Στη συνέχεια, στην εθνική νομολογία παρουσιάστηκαν αμφιβολίες και αποκλίνουσες ερμηνείες της ως άνω απόφασης που εκδόθηκε στο πλαίσιο της διαδικασίας εναρμόνισης της ερμηνείας του δικαίου, δηλαδή αμφιβολίες σχετικές με τα συμπεράσματα της εν λόγω απόφασης και με τη σημασία της για την αποζημίωση του καταναλωτή σύμφωνα με την οδηγία 93/13, και, ως εκ τούτου, για την οριστική απόφαση της υπό κρίση υπόθεσης. Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά, επομένως, ότι η απόφαση αυτή του Vrhovni sud RH (Ανωτάτου Δικαστηρίου της Δημοκρατίας της Κροατίας), δηλαδή η ερμηνεία του ZID ZPK 2015, είναι αντίθετη προς το δίκαιο της Ένωσης, στο μέτρο που ο ανωτέρω νόμος ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι συνιστά εμπόδιο στην καταβολή αποζημίωσης στον καταναλωτή.
33. Στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, το Vrhovni sud RH (Ανώτατο Δικαστήριο της Δημοκρατίας της Κροατίας), αποφαινόμενο επί του κύρους της τροποποιητικής πράξης της σύμβασης βάσει της οποίας πραγματοποιήθηκε η μετατροπή του δανείου, έκρινε με το σκεπτικό της απόφασης ότι η τροποποιητική πράξη, ως συμπλήρωμα των αρχικών συμβάσεων δανείου, δεν μπορεί να είναι καταχρηστική και άκυρη ακόμη και αν το περιεχόμενό της στηρίζεται σε ρήτρες που κηρύχθηκαν αναδρομικώς καταχρηστικές και άκυρες, διότι η τροποποιητική αυτή πράξη της σύμβασης δανείου αποτελεί, στην πραγματικότητα, νέα συμβατική

σχέση απολύτως προαιρετικής ισχύος για τον καταναλωτή, συναφθείσα βάσει του ZK ZPK 2015, και κατέληξε ότι, για τον λόγο αυτόν και μόνον, η τροποποιητική πράξη της σύμβασης δανείου είναι νόμιμη, θεμιτή και έγκυρη.

34. Εκ των πραγμάτων, το Vrhovni sud (Ανώτατο Δικαστήριο) αρνήθηκε να εξετάσει το αν η τροποποιητική πράξη της σύμβασης ήταν θεμιτή και έγκυρη εκκινώντας από την εκτίμηση ότι τούτο ισχύει, χωρίς να οποιαδήποτε δυνατότητα εκτίμησης και αμφισβήτησης του θεμιτού χαρακτήρα και του κύρους της τροποποιητικής αυτής πράξης της σύμβασης, μολονότι οι κύριες ρήτρες της αρχικής σύμβασης δανείου σχετικά με το αντικείμενο της σύμβασης (καθορισμός του ελβετικού φράγκου ως νομίσματος του δανείου) και την τιμή (καθορισμός του επιτοκίου) είχαν ήδη κριθεί καταχρηστικές και άκυρες με αναδρομική ισχύ.
35. Στο πλαίσιο της ίδιας διαδικασίας εναρμόνισης της ερμηνείας του δικαίου, μολονότι το Vrhovni sud (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάνθηκε επί της εφαρμογής του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή επί της εφαρμογής και της ερμηνείας της οδηγίας 93/13, όπως μεταφέρθηκε στο εθνικό δίκαιο με τον Zakon u zaštiti potrošača (νόμο περί προστασίας των καταναλωτών), δεν υπέβαλε στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προδικαστικό ερώτημα περί ερμηνείας του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και στην ίδια την απόφασή του ουδόλως αιτιολόγησε τη μη υποβολή αυτή και κατέστησε αδύνατη τη λήψη θέσης επί του ζητήματος της ορθής ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης αναφορικά με τα ερωτήματα της υπό κρίση διαδικασίας.
36. Επισημαίνεται ότι, επί του ζητήματος της εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, συγκεκριμένα της απόφασης Dunai, το Vrhovni sud RH (Ανώτατο Δικαστήριο της Δημοκρατίας της Κροατίας) διαπίστωσε μόνον ότι η απόφαση αυτή δεν τυγχάνει εφαρμογής, δεδομένου ότι στην υπόθεση εκείνη επρόκειτο για «άλλα πραγματικά περιστατικά», υπό την έννοια ότι η παρέμβαση του νομοθέτη στην υπόθεση Dunai ήταν άμεση, ενώ στην περίπτωση της Δημοκρατία της Κροατίας η μετατροπή του δανείου ήταν προαιρετική, καθόσον το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα όφειλε να προτείνει τη μετατροπή αλλά ο καταναλωτής δεν ήταν υποχρεωμένος να την αποδεχτεί και να συνάψει τροποποιητική πράξη της σύμβασης, οπότε στην περίπτωση αυτή θα συνέχιζε να εξοφλεί το δάνειο όπως μέχρι τότε. Πράγματι, χωρίς τη βούληση των συμβαλλομένων μερών η μετατροπή δεν θα πραγματοποιούνταν.
37. Εντούτοις, το Vrhovni sud RH (Ανώτατο Δικαστήριο της Δημοκρατίας της Κροατίας) δεν ζήτησε από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ερμηνεύσει την οδηγία 93/13 υπό το πρίσμα των διαφορετικών αυτών πραγματικών περιστατικών.
38. Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει επίσης ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας εναρμόνισης της ερμηνείας του δικαίου, το Vrhovni sud RH (Ανώτατο Δικαστήριο της Δημοκρατίας της Κροατίας) δεν απάντησε ρητώς στο κρίσιμο ερώτημα εάν οι καταναλωτές δικαιούνται αποζημίωση παρά τη μετατροπή του δανείου, όπως το ζήτημα αυτό ανακύπτει στην υπό κρίση υπόθεση, ενώ το

χρηματοπιστωτικό ίδρυμα υπογραμμίζει ότι η απόφαση του Vrhovni sud RH (Ανωτάτου Δικαστηρίου της Δημοκρατίας της Κροατίας) έχει την έννοια ότι μετά τη μετατροπή του δανείου ο καταναλωτής δεν έχει κανένα δικαίωμα αποζημίωσης ανεξάρτητα από το αν όντως έλαβε τέτοια αποζημίωση εν όλω ή εν μέρει, καθώς και ότι δεν απαιτείται να καθοριστεί ούτε καν το ύψος του οφέλους που ενδεχομένως αποκόμισε το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα.

39. Εφόσον το Vrhovni sud RH (Ανώτατο Δικαστήριο της Δημοκρατίας της Κροατίας) ερμηνεύει κατ' αυτόν τον τρόπο τον ZID ZPK 2015, και ομοίως ερμηνεύει και η εναγόμενη την απόφαση και τον ZID ZPK 2015 στην υπό κρίση διαδικασία, το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι η ερμηνεία αυτή ενδέχεται να αντιτίθεται στην ερμηνεία που έδωσε το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την [σελ. 9 του πρωτοτύπου] απόφαση Dunai (C-118/17) και, πιο συγκεκριμένα, στην ερμηνεία περί του επιπέδου προστασίας που εγγυάται η οδηγία 93/13, για την οποία γίνεται λόγος στην υπό κρίση υπόθεση.
40. Το αιτούν δικαστήριο ερμηνεύει την απόφαση Dunai υπό την έννοια ότι, κατά τη νομική κρίση του Δικαστηρίου επί του ζητήματος των συνεπειών της παρέμβασης του νομοθέτη για τα απορρέοντα από την οδηγία 93/13 δικαιώματα των καταναλωτών, ο καταναλωτής δεν στερείται το δικαίωμα αποζημίωσης και, κυρίως, ότι ο καταναλωτής δεν μπορεί να στερηθεί το δικαίωμα να αξιώσει την επιστροφή του συνόλου του οφέλους που αποκόμισε ο επαγγελματίας δυνάμει καταχρηστικής σύμβασης ή καταχρηστικών ρητρών της σύμβασης και ότι η φύση της εν λόγω παρέμβασης, δηλαδή το αν ήταν άμεσης ή προαιρετικής ισχύος, δεν επηρεάζει συγκεκριμένα το δικαίωμα πλήρους αποζημίωσης. Επιπλέον, από την απόφαση Ibercaja (C-452/18, σκέψη 29) προκύπτει ότι ο καταναλωτής, κατά την προαιρετική σύναψη συμφωνίας, δεν μπορεί να παραιτηθεί από την προστασία της οδηγίας 93/13 και, ως εκ τούτου, από το δικαίωμα πλήρους αποζημίωσης παρά μόνον εφόσον η παραίτηση αυτή είναι αποτέλεσμα σαφούς, ελεύθερης και εν επιγνώσει συναινέσεως, και το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, εν προκειμένω, η καταναλώτρια δεν παραιτήθηκε από την προστασία που της εξασφαλίζεται.
41. Το αιτούν δικαστήριο επιβεβαιώνει τη συλλογιστική αυτή στην απόφαση Dunai (σκέψη 41) και στην εκεί παρατιθέμενη νομολογία, κατά την οποία η διαπίστωση της καταχρηστικότητας και της ακυρότητας αποσκοπεί στην επαναφορά του καταναλωτή στη νομική και πραγματική κατάσταση στην οποία θα τελούσε αν δεν υπήρχε η καταχρηστική σύμβαση, δηλαδή εάν δεν υπήρχαν οι καταχρηστικές και άκυρες ρήτρες, ή στην απόφαση στην υπόθεση Mikrokaša (C-779/18, σκέψη 50) και στη λοιπή νομολογία, με την οποία το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι από την αξιολόγηση της καταχρηστικότητας εξαιρούνται μόνον οι ρήτρες που απηχούν νομοθετικές διατάξεις αναγκαστικού δικαίου και για τα δύο μέρη, γεγονός που δεν υφίσταται στη συγκεκριμένη περίπτωση όπου η μετατροπή και η σύναψη τροποποιητικής πράξης της σύμβασης δανείου αποτελούσαν συνάρτηση της βούλησης του καταναλωτή, για τον οποίο η σύναψη τροποποιητικής πράξης της σύμβασης δεν ήταν υποχρεωτική και άνευ της βούλησης του οποίου, ως κρίσιμου στοιχείου, δεν θα υπήρχε ούτε τροποποιητική πράξη ούτε μετατροπή.

42. Το αιτούν δικαστήριο ερμηνεύει έτσι και την οδηγία 93/13, η οποία αναφέρει σαφώς στη δέκατη αιτιολογική σκέψη ότι εφαρμόζεται σε κάθε σύμβαση που συνάπτεται μεταξύ ενός επαγγελματία και ενός καταναλωτή, γεγονός από το οποίο προκύπτει ότι τόσο η αρχική σύμβαση όσο και η τροποποιητική πράξη πρέπει να υπόκεινται σε εξέταση διαφάνειας και έλλειψης καταχρηστικότητας, όπως προκύπτει και από την απόφαση Ibercaja Banco (C-452/18, σκέψη 39), η οποία διαπιστώνει ότι ρήτρα σύμβασης με σκοπό την τροποποίηση καταχρηστικής ρήτρας αρχικής σύμβασης μπορεί επίσης να κηρυχθεί καταχρηστική, εφόσον δεν αποτέλεσε αντικείμενο ατομικής διαπραγματεύσεως και προκαλεί ανισορροπία των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των μερών.
43. Εν κατακλείδι, το αιτούν δικαστήριο ερμηνεύει την οδηγία 93/13 καθώς και τις αποφάσεις Dunai και Ibercaja Banco SA υπό την έννοια ότι, ανεξάρτητα από τον τρόπο κατά τον οποίο το εθνικό δικαστήριο θα αξιολογήσει τις τροποποιητικές πράξεις των συμβάσεων που συνάφθηκαν δυνάμει νομοθετικής παρέμβασης, εάν δηλαδή θα τις αξιολογήσει ως άμεση παρέμβαση ή ως έκφραση της ελεύθερης βούλησης των μερών, οι τροποποιητικές αυτές πράξεις δεν δύνανται (και δεν επιτρέπεται) να αποδυναμώνουν την προστασία που διασφαλίζει η οδηγία 93/13 καθιστώντας αδύνατη την επιστροφή του συνόλου του οφέλους που αδικαιολόγητα αποκόμισαν οι επαγγελματίες, ιδιαίτερα όταν τούτο γίνεται παρά τη βούληση των καταναλωτών, εφόσον οι καταναλωτές σε καμία περίπτωση δεν παραιτήθηκαν από τέτοια προστασία και αποζημίωση, ούτε άλλωστε προβλέφθηκε τέτοια παραίτηση στον νόμο.
44. Κατά το αιτούν δικαστήριο, μια τέτοια ερμηνεία είναι επίσης σύμφωνη με τη θεωρία του ερμηνευτικού αποτελέσματος που εδράζεται στην αρχή ότι η πρόθεση του νομοθέτη, η οποία εκφράζεται εν προκειμένω στον ZID ZPK 2015, δεν ήταν η παράβαση της οδηγίας, αλλά, αντιθέτως, εφαρμογή της, επομένως ο κανόνας του εθνικού δικαίου πρέπει να ερμηνεύεται κατά το μέτρο του δυνατού σύμφωνα με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις της νομοθεσίας της Ένωσης, ήτοι το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι απόκειται σε αυτό η μη εφαρμογή κανόνα εθνικού δικαίου, η ερμηνεία του οποίου θα παρεμπόδιζε την έννομη προστασία των δικαιωμάτων του καταναλωτή.

[σελ. 10 του πρωτοτύπου]

45. Το αιτούν δικαστήριο εντοπίζει τον συγκεκριμένο σκοπό της οδηγίας 93/13 όσον αφορά την προστασία των καταναλωτών και την ανάγκη ανάλογης ερμηνείας της οδηγίας στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις Unicaja banko και Caixabank (C-482/13 έως 487/13, σκέψη 38), λαμβάνοντας υπόψη ότι η εθνική νομοθεσία μπορεί πάντοτε να διασφαλίζει υψηλότερο και αυστηρότερο επίπεδο προστασίας από την οδηγία, όπως επισήμανε το Δικαστήριο με την απόφαση Caja de Ahorros (C-484/08) ή την απόφαση Van Hove (C-96/14, σκέψη 27).
46. Από την άλλη, αν η απόφαση του Vrhovni sud RH (Ανωτάτου Δικαστηρίου της Δημοκρατίας της Κροατίας) εφαρμοζόταν στη συγκεκριμένη υπόθεση κατά τρόπο ώστε ο ZID ZPK 2015 να έχει την έννοια ότι ο καταναλωτής θα στερηθεί κάθε

αποζημίωσης λόγω της ίδιας της σύναψης τροποποιητικής πράξης της σύμβασης, τότε το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η οδηγία 93/13 θα ερμηνευόταν εις βάρος του καταναλωτή, γεγονός που θα ισοδυναμούσε με παράβαση της υποχρέωσης που υπέχει κάθε εθνικό δικαστήριο από τη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ερμηνεύει το εθνικό δίκαιο κατά τρόπο ώστε να επιτυγχάνονται οι σκοποί και τα αποτελέσματα της οδηγίας.

47. Μια τέτοια ερμηνεία της απόφασης του Vrhovni sud RH (Ανωτάτου Δικαστηρίου της Δημοκρατίας της Κροατίας) υπό την έννοια οι καταναλωτές απώλεσαν το δικαίωμα αποζημίωσης, παρότι τούτο δεν προβλέφθηκε ρητά στον νόμο, ούτε συνομολογήθηκε από τα μέρη, αλλά ούτε και οι ίδιοι οι καταναλωτές γνώριζαν κατά τη στιγμή της σύναψης της τροποποιητικής πράξης της σύμβασης δανείου ότι παραιτούνται από κάποια αξίωση, παραβιάζει, κατά την άποψη του αιτούντος δικαστηρίου, τη θεμελιώδη αρχή του ευρωπαϊκού δικαίου σύμφωνα με την οποία ένας συγκεκριμένος κανόνας του ευρωπαϊκού και του εθνικού δικαίου πρέπει να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα και το πνεύμα των σκοπών που επιδιώκει η ίδια αυτή διάταξη, είναι δε αντίθετη με τη διαπίστωση του Δικαστηρίου στην απόφαση Dominguez (C-282/10, σκέψεις 24 και 27) αλλά και με τον ίδιο τον σκοπό της οδηγίας όπως παρατίθεται στις αιτιολογικές της σκέψεις, και συγκεκριμένα στην αιτιολογική σκέψη 9, δηλαδή είναι αντίθετη με την προπαρατεθείσα απόφαση Dunai (σκέψη 41), καθώς και με την απόφαση OTP Bank και OTP Faktoring (C-51/17, σκέψη 83), με την οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι η καταχρηστικότητα και η ακυρότητα αξιολογούνται κατά τον χρόνο σύναψης της σύμβασης, όπως άλλωστε σαφώς προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, και, επομένως, καθίσταται άνευ ουσίας οποιαδήποτε μεταγενέστερη παρέμβαση του νομοθέτη, η οποία δεν μπορεί να υπονομεύσει την κατά τα ανωτέρω κήρυξη καταχρηστικότητας και ακυρότητας.
48. Η συλλογιστική αυτή του αιτούντος δικαστηρίου συναντάται και στις αποφάσεις: Dziubak (C-260/18, σκέψη 52), Unicaja banko και CaixaBank (συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-482/13 έως 487/13, σκέψη 37), Banco Primus (C-421/14, σκέψη 61), Gutiérrez Naranjo κ.λπ. (C-154/15, C-307/15 και C-308/15, σκέψη 61).
49. Το αιτούν δικαστήριο ερμηνεύει την οδηγία 93/13 υπό την έννοια ότι επιτρέπει τις νομοθετικές παρεμβάσεις των κρατών μελών, αλλά με σκοπό τη διατήρηση ή τη θέσπιση κανόνων που προβλέπουν ευρύτερη προστασία από εκείνη που εξασφαλίζουν οι διατάξεις της οδηγίας αυτής και ότι, κατά συνέπεια, η νομοθετική παρέμβαση σε συμβατική σχέση μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνον εφόσον αυτή σύμφωνη με την οδηγία 93/13 ή εντάσσεται στο πλαίσιο της μέγιστης προστασίας του καταναλωτή που προβλέπεται στο άρθρο 8 της οδηγίας 93/13, ενώ με κανέναν τρόπο η παρέμβαση αυτή δεν πρέπει να αποδυναμώνει την εν λόγω προστασία· η συλλογιστική αυτή απαντά και στην απόφαση Dunai (C-118/17, σκέψεις 43 και 44).
50. Το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι για την έκδοση απόφασης στην υπό κρίση υπόθεση πρέπει να λάβει υπόψη τις διατάξεις του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) και εκτιμά ότι η υπό

κρίση υπόθεση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης και ως εκ τούτου θα πρέπει να εφαρμοστούν και οι εγγυήσεις που προβλέπονται για τους καταναλωτές στον Χάρτη, ιδίως όσον αφορά το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής του άρθρου 47, κατά το οποίο αναγνωρίζεται σε κάθε πρόσωπο το δικαίωμα να προσφύγει στα δικαστήρια των κρατών μελών, μεταξύ άλλων και για την επίλυση διαφορών μεταξύ ιδιωτών, ενώ οι αρχές των άρθρων 38 και 47 του Χάρτη περί πραγματικής προσφυγής πρέπει να τηρούνται και κατά την εφαρμογή της οδηγίας 93/13· το αιτούν δικαστήριο αντλεί την ερμηνεία αυτή από τις αποφάσεις στις υποθέσεις Kušionova (C-34/13, σκέψη 47) και Egenberger (C-414/16, σκέψεις 70 έως 82).

[σελ. 11 του πρωτοτύπου]

51. Υπό αυτό το πρίσμα, εφόσον ο ZID ZPK 2015 ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι η εφαρμογή του, ήτοι η ίδια η σύναψη τροποποιητικών πράξεων των συμβάσεων δανείων, έχει ως αποτέλεσμα να χάνει ο καταναλωτής τα δικαιώματα έννομης προστασίας, πλήρους αποζημίωσης και επιστροφής του συνόλου του οφέλους που εισπράχθηκε δυνάμει καταχρηστικών και άκυρων συμβάσεων καθώς και δυνάμει καταχρηστικών και άκυρων συμβατικών ρητρών, τότε το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, σύμφωνα με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την αρχή της πραγματικής προσφυγής του άρθρου 47 του Χάρτη, αποτελεί υποχρέωσή του η διασφάλιση της πλήρους αποτελεσματικότητας της οδηγίας 93/13 μέσω της μη εφαρμογής κάθε αντίθετης προς την οδηγία διάταξης του ZID ZPK 2015 και ότι, με άλλα λόγια, εφόσον ο ZID ZPK 2015 ερμηνευτεί κατ' αυτόν τον τρόπο, δεν θα τύχει εφαρμογής καθώς και ότι όλες οι τροποποιητικές πράξεις των συμβάσεων που συνάφθηκαν δυνάμει του νόμου αυτού θα είναι ανίσχυρες και άκυρες.
52. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο ερμηνεύει την οδηγία 93/13 υπό την έννοια ότι καμία νομοθετική ρύθμιση, μεταξύ άλλων και η περιλαμβανόμενη στον ZID ZPK 2015, δεν μπορεί να οδηγήσει στην αποδυνάμωση των δικαιωμάτων που παρέχονται στην ενάγουσα από την οδηγία 93/13 ή από τον Zakon o zaštiti potrošača (νόμο περί προστασίας των καταναλωτών), ο οποίος επιβάλλει την επαναφορά στην αρχική νομική και πραγματική κατάσταση μέσω κατάργησης των καταχρηστικών ρητρών ως εάν δεν υπήρξαν ποτέ, και, ιδίως, την επιστροφή του συνόλου του οφέλους που αδικαιολόγητα αποκόμισε η εναγόμενη εις βάρος της ενάγουσας, δυνάμει αυτών ακριβώς των ρητρών.

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

53. Στο πλαίσιο των ισχυουσών διατάξεων του εθνικού δικαίου, το αιτούν δικαστήριο τονίζει ότι ο Zakon o obveznim odnosima (νόμος περί ενοχικών σχέσεων, στο εξής: ZOO) προβλέπει ότι η ακυρότητα της σύμβασης και των συμβατικών ρητρών δεν θεραπεύεται και ότι, σύμφωνα με τα άρθρα 322 και 326 του ZOO, η ακυρότητα έχει αναδρομική ισχύ και για το λόγο αυτό εκτιμάται και κηρύσσεται κατά τη στιγμή σύναψης της σύμβασης. Εξ αυτού το αιτούν δικαστήριο συνάγει ότι τούτο είναι σύμφωνο με την οδηγία 93/13.

54. Ο *Zakon o obveznim odnosima* (νόμος περί ενοχικών σχέσεων) προβλέπει ότι μια άκυρη σύμβαση δεν καθίσταται έγκυρη λόγω μεταγενέστερης έκλειψης του λόγου ακυρότητας ούτε λόγω ανανέωσης της σύμβασης (άρθρο 145 του ZOO), επίσης δεν δύναται να καταστεί έγκυρη βάσει συμφωνίας (άρθρο 158, παράγραφος 2, του ZOO) χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο νομικός χαρακτηρισμός της τροποποιητικής πράξης της σύμβασης που συνήψαν τα μέρη δυνάμει του ZID ZPK 2015, όπως προκύπτει από το άρθρο 148, παράγραφος 1, του ZOO, το οποίο προβλέπει ότι η ανανέωση δεν παράγει αποτελέσματα εφόσον η προηγούμενη υποχρέωση ήταν άκυρη, καθώς και από το άρθρο 158, παράγραφος 2 του ZOO, στο οποίο ορίζεται ότι είναι άκυρη συμφωνία που αφορά άκυρη νομική πράξη. Κρίσιμο σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία είναι ότι, εφόσον η σύμβαση ή κάποια ρήτρα της σύμβασης ήταν άκυρη, τα μέρη δεν δύνανται να προβούν σε καμία νομική πράξη (ανανέωση, συμφωνία κ.λπ.) δυνάμει της οποίας οι άκυρες αυτές ρήτρες θα ενισχύονταν νομικώς, θα τροποποιούνταν ή θα καθίσταντο έγκυρες, διότι τούτο προσκρούει ρητώς στο άρθρο 322 του ZOO, σύμφωνα με το οποίο η άκυρη νομική πράξη λογίζεται ότι δεν υπήρξε ποτέ. Επομένως, πρόκειται για θεμελιώδη αρχή του εθνικού ενοχικού δικαίου, η οποία υπαγορεύεται από το γεγονός ακριβώς ότι η προσβολή των δημοσίων συμφερόντων και της ασφάλειας της δημόσιας τάξης είναι τόσο σοβαρή, ώστε να μη μπορεί να θεραπευθεί με την πάροδο του χρόνου.
55. Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι οι ως άνω διατάξεις είναι σύμφωνες με το δίκαιο της Ένωσης, όπως έχει ερμηνευθεί για παράδειγμα με την απόφαση *Banco Primum* (C-421/14, σκέψεις 42, 43). Το αιτούν δικαστήριο κρίνει επίσης ότι δεν έχει την εξουσία να αντικαθιστά μέσω ερμηνείας τις καταχρηστικές ρήτρες με άλλες το περιεχόμενο των οποίων δεν έχει συμφωνηθεί, όπως προκύπτει από την απόφαση *Abanca Corporation Bancaria* (C-70/17 και C-179/17, σκέψεις 54, 55), εντούτοις οι ρήτρες αυτές θα πρέπει να απαλειφθούν αναδρομικά.

[σελ. 12 του πρωτοτύπου]

56. Στο πλαίσιο της μέχρι τούδε νομολογίας των εθνικών δικαστηρίων του τελευταίου βαθμού δικαιοδοσίας, το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει στην υπάρχουσα νομολογία του *Vrhovni sud RH* (Ανωτάτου Δικαστηρίου της Δημοκρατίας της Κροατίας), το οποίο στην υπόθεση [παραλειπόμενα], της 27ης Ιουνίου 2001, αποφάνθηκε ότι το κύρος νομικής πράξης αξιολογείται σύμφωνα με τα πραγματικά περιστατικά και τις ισχύουσες κατά τη σύναψη της σύμβασης διατάξεις, ενώ πανομοιότυπη θέση εκφράζεται για παράδειγμα με την απόφαση του *Vrhovni sud RH* (Ανωτάτου Δικαστηρίου της Δημοκρατίας της Κροατίας) [παραλειπόμενα], της 28ης Οκτωβρίου 2008, καθώς και με τις αποφάσεις του *VSRH* (Ανωτάτου Δικαστηρίου της Δημοκρατίας της Κροατίας), [...] της 11ης Απριλίου 2007, καθώς και [παραλειπόμενα] της 26ης Οκτωβρίου 2020· επί του ζητήματος αυτού υφίσταται και η πάγια νομολογία του *Ustavni sud RH* (Συνταγματικού Δικαστηρίου της Δημοκρατίας της Κροατίας), όπως για παράδειγμα η απόφαση [παραλειπόμενα] της 17ης Σεπτεμβρίου 2003.

57. Αναφορικά με την αδυναμία θεραπείας της ακυρότητας δυνάμει ανανέωσης ή συμφωνίας, η νομολογία και η νομική συλλογιστική του Vrhovni sud RH (Ανωτάτου Δικαστηρίου της Δημοκρατίας της Κροατίας) παραπέμπουν στην απόφαση [παραλειπόμενα] της 8ης Σεπτεμβρίου 2010, σύμφωνα με την οποία η ακυρότητα νομικής πράξης δεν θεραπεύεται δυνάμει συμφωνίας, ενώ σύμφωνα με την απόφαση [παραλειπόμενα] η ακυρότητα νομικής πράξης δεν θεραπεύεται ούτε δυνάμει ανανέωσης, όπως προβλέπεται στο άρθρο 148 του Zakon o obveznim odnosima (νόμου περί ενοχικών σχέσεων).
58. Τέλος, το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει στην απόφαση του Vrhovni sud RH (Ανωτάτου Δικαστηρίου της Δημοκρατίας της Κροατίας) [παραλειπόμενα] της 12ης Φεβρουαρίου 2019, με την οποία το εν λόγω δικαστήριο διαπιστώνει την ύπαρξη έννομου συμφέροντος των καταναλωτών, οι οποίοι προέβησαν σε μετατροπή του δανείου τους δυνάμει του ZID ZPK 2015, για την κήρυξη των συμβατικών ρητρών ως καταχρηστικών και άκυρων, προκειμένου να ασκήσουν δικαιώματα που θα απέρρεαν από την κήρυξη αυτή, και με την οποία το Vrhovni sud RH (Ανώτατο Δικαστήριο της Δημοκρατίας της Κροατίας) αποφάνθηκε ακριβώς επί του ζητήματος της θεραπείας σε περίπτωση ακυρότητας της σύμβασης κρίνοντας ότι η ακυρότητα κηρύσσεται δυνάμει του ίδιου νόμου και ισχύει από τη στιγμή της σύναψης της νομικής πράξης, ενώ η άκυρη σύμβαση δεν καθίσταται έγκυρη ακόμα και αν εκλείψει μεταγενέστερα ο λόγος της ακυρότητας, πλην εξαιρετικών περιπτώσεων προβλεπόμενων στο άρθρο 326, παράγραφος 2, του ZOO, οι οποίες δεν συνέτρεχαν εν προκειμένω (ο λόγος ακυρότητας ήταν απαγόρευση ήσσονος σημασίας και η σύμβαση εκτελέστηκε πλήρως). Το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει και στην απόφαση του Vrhovni sud RH (Ανωτάτου Δικαστηρίου της Δημοκρατίας της Κροατίας), [παραλειπόμενα] της 26ης Μαΐου 2020, με την οποία επίσης αναγνωρίζεται το δικαίωμα των καταναλωτών, οι οποίοι προέβησαν σε μετατροπή του δανείου τους, να ζητήσουν την κήρυξη της καταχρηστικότητας των ρητρών της αρχικής σύμβασης δανείου και να ασκήσουν τα δικαιώματα που παρέχονται στους καταναλωτές και απορρέουν από την κήρυξη αυτή.
59. Το αιτούν δικαστήριο προσκομίζει απόσπασμα των διατάξεων του εθνικού δικαίου σε χωριστό έγγραφο ως ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 και ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2, καθώς και το δικόγραφο της αγωγής και τα υπομνήματα των διαδίκων ως ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3.

Ζάγκρεμπ, 15 Οκτωβρίου 2020

Πίνακας παραρτημάτων:

1. Δικόγραφο της αγωγής της ενάγουσας της 12ης Ιουνίου 2019.
2. Δικόγραφο της αντίκρουσης της εναγομένης της 2ας Σεπτεμβρίου 2019.
3. Υπόμνημα της εναγομένης της 29ης Ιουνίου 2020

[σελ. 13 του πρωτοτύπου]

4. Υπόμνημα της ενάγουσας της 2ας Οκτωβρίου 2020
5. Υπόμνημα της ενάγουσας της 7ης Οκτωβρίου 2020
6. Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (νόμος για την τροποποίηση και τη συμπλήρωση του νόμου περί καταναλωτικής πίστης)
7. Εθνική νομοθεσία

[σελ. 14 του πρωτοτύπου]

[...]

[...]

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ